

TEKOČNOST BRANJA V 1. TRIADI OSNOVNE ŠOLE

Andreja Butolo, mag. prof. inkluzivne pedagogike, učiteljica DSP,
Osnovna šola Božidarja Jakca

Tekočnost branja je eden od pomembnih kazalnikov splošne bralne kompetence učenca in je v tem smislu nespregledljivo povezana tudi z njegovim veseljem do branja in učenja sploh. Testiranje tekočnosti branja je eden od načinov spodbujanja vaje v branju: učencem prve triade skušamo tudi na ta način dokazati, kako je za njihov osebni napredek pomembno redno branje. Testiranje traja eno minuto, med katero njegov izvajalec beleži število pravilno prebranih besed. Prav tako se lahko odkrijejo specifične bralne napake, lastne posamezniku. Testiranje je zunanja motivacija za otroka, saj je vsak napredek pri posamezniku nagrajen z nalepko. Učenci lahko svoj napredek preko testiranja spremljajo trikrat na leto. Z obveščanjem o rezultatih želimo starše in učence spodbujati k branju, saj se zavedamo, da je branje ključno za nadaljnji učni uspeh učencev.

UVOD

Sistematično opismenjevanje se začne v prvi triadi osnovne šole. Učni načrt predvideva, da učenci v 1. in 2. razredu usvojijo tehnike branja in pisanja, v 3. razredu pa usvojeno znanje poglobijo in nadgradijo. Uspešnost otrok pri branju je povezana tudi s predšolskimi in z izvenšolskimi aktivnostmi. V učnem procesu v šoli, ki je tesno povezan z branjem, so navadno uspešnejši učenci, ki se s knjigami srečujejo že v predšolskem obdobju in se tudi kasneje branju pravič oziroma drugih besedil posvečajo tudi izven pouka.

Branje je izhodišče za pogovor, kritično vrednotenje in interpretacijo besedil, poustvarjanje ter tvorjenje lastnih besedil. Da bi starše in otroke ozavestili o pomenu branja, smo na naši šoli kot motivacijo uvedli testiranje tekočnosti branja, pri katerem spremljamo predvsem učenčev individualen napredek. Učence, ki v branju vztrajno napredujejo, nagradimo z nalepkami, ki imajo na tej razvojni stopnji še izrazito pozitiven pomen. Rezultate testiranja posredujemo staršem in učencem ter jih

Rezultate testiranja posredujemo staršem in učencem ter jih tako neposredno spodbujamo k branju in doseganju dobrih rezultatov.

tako neposredno spodbujamo k branju in doseganju dobrih rezultatov.

MOTIVACIJA ZA BRANJE

Motivacijski dejavniki za branje so lahko zelo različni. Bralac ima lahko notranjo in zunanjo motivacijo za branje. Notranja motivacija izhaja iz želje in potreb bralca, medtem ko zunanja motivacija izhaja iz zunanjih dejavnikov, kot sta npr. ocena in pohvala. Notranja motivacija vodi do trajnejšega bralnega interesa, zunanja pa vpliva na vedenje bralca le določen čas in ne vodi do trajnejših interesov. Tako je za zunanje motiviranega bralca prebrana knjiga le sredstvo za dobro oceno, za notranje motiviranega bralca pa prebrana knjiga predstavlja vir zadovoljstva in užitka (Pečjak in Gradišar 2012, 51).

Uspešni bralci navadno berejo tudi brez nagrad, ker pa jih dobivajo, je užitek branja še večji. Manj uspešen bralac, ki je s trudom prebral knjigo, se bo morda ob primerni zunanji spodbudi trudil in bral še naprej. Ko bo bralno tehniko izboljšal, verjetno zunanjih spodbud ne bo več potreboval (Pečjak in Gradišar 2002, 65). Sredstva zunanje motivacije so tako bolj povezana z manj uspešnimi bralci, dejavniki notranje motivacije pa z uspešnimi bralci. Zato je nagrajevanje branja s primernimi sredstvi

dragoceno predvsem za manj uspešne bralce. S. Pečjak in A. Gradišar (2012, 69) še navajata, da so v šolskem obdobju za razvijanje bralne motivacije odločilni prvi razredi osnovne šole, saj se razlike med dobrimi in slabimi bralci z leti šolanja večajo. Branje je namreč sposobnost, ki jo je potrebno neprestano vaditi.

TEKOČNOST BRANJA

Tekočnost branja je opredeljena kot število pravilno prebranih besed v eni minuti pri glasnem branju učenca (Pečjak 2010, 71). Bralac, ki bere tekoče, naj bi bral hitro in natančno, z ustreznim ritmom, intonacijo in izraznostjo (Curtis in Kruidenier 2005 v Pečjak 2010). Tudi B. D. Jurišič (2016, 11) podobno opredeljuje tekočnost branja, in sicer kot zmožnost natančnega in hitrega branja z ustreznim tonom, poudarki, glasnostjo in naglasom, kar omogoča bralno razumevanje. Mc Kenna in Stahl (2003 v Jurišič 2016) pa navajata, da tekočnost branja vključuje avtomatičnost in produktivnost branja. Shinn (1989 v Jurišič 2016) poudarja, da je tekočnost branja močan kazalnik splošne bralne kompetentnosti učenca.

Manj uspešen bralac, ki je s trudom prebral knjigo, se bo morda ob primerni zunanji spodbudi trudil in bral še naprej.

Veliko raziskav dokazuje, zakaj je za učenca pomembna tekočnost branja. Dally III, S. Chafouleas in Skinner

(2005 v Jurišić 2016) so združili ugotovitve teh raziskav in navajajo tri glavne razloge, zakaj je tekočnost branja pomembna:

- Bralci, ki berejo tekoče, prebrano bolje razumejo. Ko proces dekodiranja postane hitrejši in s tem branje bolj tekoče, naj bi učenec pozornost usmeril na razumevanje in ne dekodiranje besed (Samuels 1988). Opisani prenos pozornosti želimo doseči v 1. triadi osnovne šole, kjer naj bi učenci v 3. razredu že brali besedilo s poudarki in premori.
- Tekočnost branja zagotavlja bralcu, da bere z užitkom in povečuje verjetnost, da bo tudi v prostem času izbral branje pred čim drugim. Skinner (1989) je ugotovil, da bralci, ki berejo počasi, redkeje izberejo branje kot prostočasno aktivnost, kot bralci, ki berejo hitreje in tekoče.
- Če učenec bere tekoče, je branje zanj manj naporno in stresno, kar povečuje možnost, da se bo bralec, ki bere tekoče, k branju vračal pogosteje, kot bi se sicer. Če bralec ne bere tekoče, je namreč napor, ki ga tak bralec vloži v branje, večji, kot pa užitek, ki ga le-to prinaša. Zato se raje, če je le mogoče, branju izogne.

P. Schwanenflugel in sodelavci (2004 v Jurišić 2016) so v raziskavi ugotovili pozitivno povezanost med sposobnostjo dekodiranja in izraznega branja. Bralci, ki so imeli dobro sposobnost dekodiranja, so brali hitro in z manj pogostimi in krajšimi premori znotraj povedi ter s krajšimi, vendar jasnimi premori med povedmi. Nasprotno pa so bralci z nizko razvito sposobnostjo dekodiranja brali počasi, z več dolgimi in neodločnimi premori v povedih in s precej enakomerno višino glasu ob koncu povedi. Tudi B. D. Jurišić (2016, 11) navaja, da bralci, ki tekoče berejo, prebrano bolje razumejo, ker informacije obdelujejo hitreje in ne porabijo veliko časa za dekodiranje. Bralci, ki berejo tekoče, dekodirajo skoraj samodejno in vso pozornost namenijo vsebini prebranega.

Tekočnost branja pomembno vpliva na (Wolf 2001 v Jurišić 2016):

- pomnjenje – zmožnost izraziti neko spretnost ali priklicati neko informacijo iz spomina tudi po tem, ko je ne urimo več,
- ohranjanje – zmožnost ohraniti raven izvedbe neke spretnosti določeno časovno obdobje,
- posploševanje – zmožnost ustvarjalne rabe naučenega v kompleksnejših nalogah in novih okoliščinah.

IZRAZNOST BRANJA

Vloga izraznosti pri tekočnosti in razumevanju branja še ni natančno opredeljena, čeprav je izraznost eden od pokazateljev, kako tekoče učenec bere. Mnenje večine raziskovalcev je, da je izraznost pomembna, vendar je pri ocenjevanju izraznosti določena mera subjektivnosti tisto, kar je zahtevno za proučevanje. Zato se raziskovalci po vsej verjetnosti osredotočajo bolj na tiste komponente tekočnosti branja, ki jih lažje merimo, in sicer na hitrost in točnost. Veliko učiteljev zato ne ve, kaj pričakovati od učencev v določenem razredu. Ko se učenci naučijo avtomatizirane dekodiranja ter berejo primerno

Ko se učenci naučijo avtomatiziranega dekodiranja ter berejo primerno hitro (tekoče) in točno (pravilno), so pripravljeni za naslednji cilj poučevanja, branje s primerno izraznostjo.

hitro (tekoče) in točno (pravilno), so pripravljeni za naslednji cilj poučevanja, branje s primerno izraznostjo (Hasbrouck 2012 v Jurišić 2016).

VPELJEVANJE TESTIRANJA TEKOČNOSTI BRANJA V 1. TRIADO

Na 1. roditeljskem sestanku starše seznanimo s testiranjem tekočnosti branja. Rezultati so namenjeni predvsem in najprej učencu, ki lahko ob njih spremlja svoj napredek. Pomembno je, da se učenec zaveda lastnega napredovanja. V ta namen učenci ob koncu šolskega leta dobi-jo graf s svojimi dosežki med letom,

Starše pozivamo, naj rezultate vzamejo kot mejnike na poti, ki vodi do uspešnega branja.

Slika 1: Predloga za risanje grafa

kljub temu da so starši o rezultatih obveščeni že sproti. Starše pozivamo, naj rezultate vzamejo kot mejnike na poti, ki vodi do uspešnega branja. Če je otrok pod razrednim povprečjem in ne napreduje, so rezultati tudi spodbuda za starše, da glede branja doma nekaj spremenijo.

Tekočnost branja obsega tudi točnost (prepoznavanje črk, branje črk v pravilnem zaporedju itn.). Rezultati predstavljajo delež pravilno prebranih besed. Ta podatek učitelju pove, kakšna besedila učenec lahko bere, kako se pri tem počuti in kako učinkovito je njegovo branje. Če želimo, da bo besedilo primerno za učenje, izberemo taka besedila, ki jih učenec lahko bere z 90–94 % točnostjo. Besedila, ki so za učenca (pre) zahtevna (točnost branja pod 80 %), povzročajo stres in odpor do branja (Jurišič 2016, 10).

Splošna ocena številsko opredeljene vrednosti branja za drugi razred je, da učenec ob koncu šolskega leta prebere v minuti vsaj 30 besed, ob koncu tretjega razreda pa vsaj 45–60 besed (Jurišič 2016, 10), kar pomeni razmeroma tekoče branje.

Testiranje tekočnosti branja naših drugošolcev

V nadaljevanju predstavljam rezultate testiranja tekočnosti branja, ki smo jih na naši šoli do zdaj izvedli v dveh generacijah naših drugošolcev, in sicer v šolskem letu 2016/17 in šolskem letu 2017/18, pri čemer je testiranje za vsako generacijo potekalo trikrat v šolskem letu (oktobra, januarja in maja), kar je razvidno iz Preglednice 1.

V prvem letu testiranja (2016/17) smo ugotovili, da učenci na začetku drugega razreda (oktobra) povprečno pravilno preberejo 21 besed v minuti, ob koncu šolskega leta (maja) pa 51,5 besed.

V prvem letu testiranja (2016/17) smo ugotovili, da učenci na začetku drugega razreda (oktobra) povprečno pravilno preberejo 21 besed v minuti, ob koncu šolskega leta (maja) pa 51,5 besed. Pri oceni rezultatov se

je potrebno zavedati, da učenci pri prvem testiranju še tiho ali glasno glaskujejo zapisane besede in da so slabši bralci sposobni prebrati le tri, pet ali osem besed v minuti. Generacija drugošolčkov 2017/18 ima nekoliko višjo začetno vrednost (testiranje v oktobru) pravilno prebranih besed v minuti, to je 33,5. Prav tako pa odstopa tudi po najslabših rezultatih, saj ima učence, ki v decembru še ne poznajo črk. (Preglednica 1)

	2. a			2. b		
	oktober	januar	maj	oktober	december	maj
Najboljši rezultat 2016/17	78 besed/min.	94 besed/min.	98 besed/min.	73 besed/min.	89 besed/min.	107 besed/min.
Najboljši rezultat 2017/18	132 besed/min.	117 besed/min.	160 besed/min.	64 besed/min.	96 besed/min.	134 besed/min.
Najslabši rezultat 2016/17	8 besed/min.	12 besed/min.	16 besed/min.	5 besed/min.	6 besed/min.	31 besed/min.
Najslabši rezultat 2017/18	3 besede/min.	1 beseda/min.	29 besed/minn.	0 besed/min.	0 besed/min.	0 besed (en nebralec) oz. 17 besed /min.
Povprečni rezultat 2016/17	23 besed/min.	35 besed/min.	54 besed/min.	19 besed/min.	24 besed/min.	48,9 besed/min.
Povprečni rezultat 2017/18	42 besed/min.	47 besed/min.	67 besed/min.	25 besed/min.	31 besed/min.	50 besed/min.

Preglednica 1: Rezultati testiranja učencev drugega razreda v šolskem letu 2016/17 in 2017/18

Za drugošolce generacije 2016/17 so v Preglednici 2 poleg rezultatov t. i. končnega testiranja v maju š. l. 2016/17, predstavljeni, v smislu primerjave, tudi rezultati t. i. začetnega testiranja ob začetku naslednjega šolskega leta, torej ob vstopu te generacije učencev v tretji razred (oktober š. l. 2017/2018), ki predstavljajo zanimivo rezultatsko gibanje glede tekočnosti branja v smislu sprememb, "pridobljenih" v poletnem

Preglednica 2 predstavlja zanimivo rezultatsko gibanje glede tekočnosti branja v smislu sprememb, "pridobljenih" v poletnem počitniškem času.

počitniškem času: pri tem bi pozitivne

spremembe, kot jih kaže preglednica, vsaj v določeni meri morda lahko pripisali tudi spodbudnim učinkom naših testiranja, vsekakor pa dejstvu, da dobri bralci radi berejo tudi med počitnicami, morda tedaj celo več – saj je dovolj prostega časa ... tudi za branje.

Pri primerjalni analizi rezultatov testiranja pa med zanimivejše podatke, ki jih nikakor ne smemo spregledati,

žal spadajo tudi posamezni primeri upada tekočnosti branja med poletnimi počitnicami: rezultati 3 otrok so bili v naslednjem šolskem letu, torej po poletnih počitnicah, slabši v povprečju za 7 besed, pri eni učenki je rezultat odstopal celo za 20 besed. Verjetno so taki upadi povezani tudi z različnimi življenjskimi okoliščinami: trije je od teh otrok doma

ne govorijo slovenskega jezika in ne prebirajo slovenskih besedil; pogosto imajo tudi težave z izražanjem misli in razumevanjem povedane, prebranega. Kot smo že omenili, je redno branje zelo pomembno, saj učenci v nasprotnem primeru nazadujejo: tako se izgubi pomen njihovega vložka in dela med šolskim letom. V takšnih primerih je

naša spodbuda k rednemu branju in naša naklonjena pomoč tem učencem še toliko pomembnejša.

Preglednica 2 kaže v glavnem razveseljive "popočitniške" rezultate naših drugošolcev ob začetku njihovega tretjega razreda v novem šolskem letu.

	2.a/3.a	2.b/3.b
Najboljši rezultat <i>maja</i> 2017 (š. l. 2016/17) – prim. Pregl. 1	98 besed/min.	107 besed/min.
Najboljši rezultat <i>oktobra</i> 2017 (š. l. 2017/18) – po počitnicah	118 besed/min.	117 besed/min.
Najslabši rezultat <i>maja</i> 2017 (š. l. 2016/17) – prim. Pregl. 1	16 besed/min.	31 besed/min.
Najslabši rezultat <i>oktobra</i> 2017 (š. l. 2017/18) – po počitnicah	19 besed/min.	18 besed/min.
Povprečni rezultat <i>maja</i> 2017 (š. l. 2016/17) – prim. Pregl. 1	54 besed/min.	48,9 besed/min.
Povprečni rezultat <i>oktobra</i> 2017 (š. l. 2017/18) – po počitnicah	63,7 besed/min.	57,7 besed/min.

Preglednica 2: Rezultati testiranja iste generacije ob koncu drugega in v začetku tretjega razreda

In še o testiranju tekočnosti branja pri tretješolcih

Učenci tretjih razredov se že drugo leto srečujejo s preizkusom tekočnosti branja. Rezultati za testiranje (oktober, januar) v š. l. 2017/18 povedo, da je bil v januarju 2018 najboljši rezultat v 3. a razredu 76 pravilno prebranih besed na minuto, v 3. b razredu celo 117, najslabši rezultat v 3. a razredu pa je bil 22 besed na minuto, v 3. b razredu pa 26 besed na minuto; v obeh paralelkah je bilo povprečje pravilno prebranih besed v januarju nižje kot v mesecu oktobru: v 3. a razredu je bilo povprečje 49, 6 besed na minuto (v oktobru 63, 7 besed na minuto), v 3. b razredu pa 52, 4 besed na minuto (v oktobru 57,7 besed

na minuto). Slabši povprečni januarski rezultat lahko delno pripišemo nekoliko zahtevnejšemu besedilu, ki je vsebovalo kar nekaj neznanih besed. Vendar pa lahko ugotovimo, da je ob oteževalni okoliščini (ki so jo predstavljale neznane besede v besedilu) tak nekoliko slabši januarski rezultat še vedno v okviru splošne ocene številsko opredeljene vrednosti branja, ki celo za konec tretjega razreda predvideva vsaj 45–60 besed na minuto in pomeni razmeroma tekoče branje (Jurišič 2016, 10). V tem smislu je še toliko bolj razveseljujoč seveda začetni, tj. oktobrski rezultat tretješolcev, ki je bil v 3. b 57,7 besed na minuto, v 3. a pa celo 63,7 besed na minuto, kar je v povprečju 60, 7

besed na minuto: pri tem je seveda realno pričakovanje, da rezultati testiranja tekočnosti branja tretješolcev ob koncu šolskega leta, torej v maju, pokažejo še boljše vrednosti.

IZBIRA BESEDILA

Učencem na začetni stopnji branja (na začetku 2. razreda), izberemo besedilo, dolgo približno 150 besed, za starejše učence (v 3. razredu) pa naj bi bilo besedilo dolgo 250 besed. Odlomek naj ne bi vseboval veliko dialogov, tujk in števk. Priporoča se kratke zgodbe in ne poezije, dramskih besedil in besedil z manj pogostimi besedami (Wright 2013 v Jurišič 2016). Poleg besedila pa naj ne bi bilo tudi slikovnega gradiva.

AVTO VOZI PO CESTI.
ROŽA JE V VAZI.
MOJCA GLEDA SKOZI OKNO.
MEDVED JE NABRAL HRUŠKE.
AVTOBUS JE PRIPELJAL V MARIBOR.
Primer besedila 1: Za učence na začetku drugega razreda v š. l. 2016/17

To je primer besedila iz oktobra 2016, ko smo imeli v drugem razredu generacijo, ki so ji bile zgornje povedi v dovolj velik izziv.

Besedila izbiramo s pomočjo učiteljev, knjižničarke, ki ima vpogled v predpisana besedila za posamezno stopnjo, pedagoginje ali učiteljice DSP. Kljub priporočilom izobraževalcev o tekočnosti branja, da naj se izogibamo poeziji na testiranju, vključujemo v tretjem razredu za drugo testiranje pesem ali poljudni članek iz otroških revij, da spoznavamo sposobnosti učencev, jih navajamo na raznolikost besedil in da jim predstavimo zanimivosti le-teh. V pesmih je prisotno poigravanje z besedami in rimami, ki so učencem sicer všeč, pri branju pa jih upočasnjujejo.

Letos smo učencem drugih in tretjih razredov za drugo testiranje (v januarju) priredili članek iz otroške revije o živalih. Pred testiranjem smo učencu povedali, o kateri živali bo bral, in ga vprašali, če to žival prepozna na fotografijah oziroma ali zna o njej kaj povedati.

Letos smo učencem drugih in tretjih razredov za drugo testiranje (v januarju) priredili članek iz otroške revije o živalih.

ti. Izkazalo se je, da so dobri bralci pri testiranju imeli nekoliko nižje rezultate, vendar še vedno nadpovprečne glede na razred, slabši bralci pa so večinoma napredovali v številu pravilno prebranih besed. Pri tem testiranju so v ospredje prišli tudi učenci, ki zelo slabo berejo ali še ne poznajo črk. Pri interpretaciji razlogov za to smo pri testiranju tekočnosti branja opazovali tudi razgledanost otrok: trije slabši bralci so med slikami prepoznali ustrezno žival in jo opisali ter o njej znali povedati tudi kakšno zanimivost, medtem ko so ostali vrstniki, ki so žival prepoznali, o njej povedali zgolj kakšno opisno besedo, dve.

ORANGUTAN

Ima dolgo in oranžno dlako. Njegove roke so zelo močne, noge pa šibke in kratke. Vse življenje preživi v drevesnih krošnjah in se le redko spusti na gozdna tla. Na tleh je okoren in počasen. Je sadje, mlado listje, lubje in žuželke. Pije vodo. Mladički se dojijo 6 let. Spi v gnezdu, ki si ga sam splete. Orangutanov največji sovražnik sta tiger in krokodil. Orangutan si, kadar dežuje, iz listja naredi dežnik. Beseda orangutan v malajskem jeziku pomeni gozdni človek.

Primer besedila 2: Za učence drugega razreda generacije 2017/18, ki v branju presega generacijo pred seboj. (Prirejeno po članku Orangutan – gozdni človek iz revije Moj planet.)

ZAKLJUČEK

Zelo pomembno je, da učence spodbujamo k branju tako v šoli kot v prostem času. Naša naloga je, da jim že v zgodnjem otroštvu ponudimo besedila v obliki slikanic, ki jih pritegnejo in vodijo k njihovi radovednosti in vedoželjnosti, nato pa jim skozi šolanje na različne načine pomagamo usvojiti tehnike branja, razvijamo njihove bralne zmožnosti in jih pripeljemo do ključne točke, do tekočnosti branja in razumevanja prebranega. Tekočnost branja je tista, ki lahko pomembno vpliva na uspeh učencev tudi kasneje v življenju.

Tekočnost branja ni osredotočena zgolj na hitrost dekodiranja, kljub temu pa je avtomatizirano dekodiranje pogoj za uspešno razumevanje prebranega. Tekočnost branja se osredotoča na točnost prebranih besed, upoštevanje ločil in ustreznih poudarkov, skratka vsega, kar pripomore k bralnemu razumevanju. Tudi kadar beremo potih, navadno poslušamo svoj notranji glas, zato je pomembno, da se ob glasnem bra-

V prvi triadi pri samem testiranju (še) ne vrednotimo izraznosti branja, ga sicer pohvalimo in izpostavimo, a naš prvi cilj je avtomatizacija dekodiranja; v tretjem razredu preverjamo tudi razumevanje prebranega.

Slika 2: Šimpanz, pavijan in orangutan (Vir 1, 2, 3)

nju naučimo ustreznega izraznega branja, ki vodi v razumevanje prebranih vsebin. Vendar v prvi triadi pri samem testiranju (še) ne vrednotimo izraznosti branja, ga sicer pohvalimo in izpostavimo, a naš prvi cilj je avtomatizacija dekodiranja; v tretjem razredu preverjamo tudi razumevanje prebranega in ugotovljamo, da učenci, ki berejo tekoče, ustrezno odgovorijo na več vprašanj, vezanih na besedilo.

Menimo, da je merjenje tekočnosti branja v 1. triadi osnovne šole eden ključnih dejavnikov, ki spodbuja učence k branju in navadno pripomore k uspehom učenca na različnih področjih. Bralec, ki bere tekoče, je bolj samozavesten in prepričan v svoje znanje, s svojimi uspehi pa tudi osebnostno raste in postaja bolj samostojen in odgovoren.

LITERATURA

Jurišič, D. B. (2016) *Tekočnost branja. Merjenje in spremljanje*. Ljubljana: Izobraževalni center PIKA.

Pečjak, S. (2010) *Psihološki vidiki bralne pismenosti*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.

Pečjak, S., in Gradišar, A. (2012) *Bralne učne strategije*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Pečjak, S. (2012) Razvoj bralnih zmožnosti v prvem triletju osnovne šole. V: Marjanovič Umek, L., Fekonja Peckaj, U., Pečjak, S. (ur.) *Govor in branje otrok: ocenjevanje in spodbujanje* str. 45–78. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske Fakultete.

Rebolj, B. (2016) Pomen branja slikanice kot osrednje otroške in mladinske literarne oblike v osnovni

šoli s prilagojenim programom. *Didakta*, let. 25 (št. 187): str. 2–5.

Učni načrt. Program osnovna šola. Slovenščina. (2011). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Vir 1: Šimpanz. Wikipédia, slobodná encyklopédia (2018) Šimpanz učentlivý. Dostopno na https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%A0impanz_u%C4%8Denliv%C3%BD, slika, 20. 5. 2018.

Vir 2: Pavijan. Nina potuje (2015) Hrib opic (Affenberg) – malce drugačna ideja za izlet. Dostopno na <https://www.nina-potuje.com/hrib-opic-affenberg-ideja-za-izlet-z-otroki/>, slika, 20. 5. 2018.

Vir 3: Orangutan. Britannica kids (2018) Orangutan. Dostopno na <https://kids.britannica.com/kids/article/orangutan/353572>, slika, 20. 5. 2018.

